

รายงานผลการเข้ารับการฝึกอบรม

ชื่อโครงการฝึกอบรม : ประชุมเชิงปฏิบัติการ ครั้งที่ ๑ จัดทำแผนปฏิบัติการ (แผนบูรณาการ) การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำปราจีนบุรี ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๓

วันที่เข้ารับการฝึกอบรม : วันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๑

สถานที่ : ห้องประชุม ๔๐๓ (ทวารวดี) ชั้น ๔ ศูนย์ราชการจังหวัดปราจีนบุรี

จัดโดย : สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค ๖

ผู้ที่เข้ารับการฝึกอบรม : นายสมพร เรืองโรจน์ ตำแหน่ง เจ้าพนักงานการเกษตรชำนาญงาน

ความรู้ที่ได้รับจากการอบรม :

“น้ำ” เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่ายิ่งของโลก สิ่งมีชีวิตทุกชนิดต้องอาศัย ในการดำรงชีวิต น้ำเป็นส่วนประกอบ ที่มากถึง ๓ ใน ๔ ส่วนของพื้นโลก ถึงแม้จะมีน้ำจำนวนมาก แต่การเพิ่มขึ้นของประชากรและการขยายตัว ทางเศรษฐกิจทำให้มีความต้องการใช้น้ำ มากขึ้น ประกอบกับมีการบุกรุกทำลายป่าต้นน้ำทำให้สภาพแวดล้อม และการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ เกิดปัญหาภัยพิบัติทางธรรมชาติบ่อยครั้ง และรุนแรงขึ้น ทั้งปัญหาอุทกภัย ภัยแล้ง ดินโคลนถล่ม และการชะล้างพังทลายของดิน การเพิ่มขึ้นของชุมชนเมือง และการขยายตัวของ ภาคอุตสาหกรรม ทำให้เกิดปัญหาด้านคุณภาพน้ำที่ทวีความรุนแรงมากขึ้น ที่ผ่านมารัฐบาลได้ให้ความสำคัญในการบริหารจัดการน้ำโดยตลอด โดยจัดสรรงบประมาณจำนวนมาก ในการแก้ไขปัญหา และจัดหาแหล่งน้ำเพิ่มเติม แต่ก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างยั่งยืนเพราะขาดหน่วยงาน กลางในการประสานงาน กำกับดูแล เพื่อให้เกิดการบูรณาการระหว่างหน่วยงานอย่างแท้จริง ผลงานที่ชัดเจน ในช่วงที่ผ่านมา ได้แก่การจัดการเรื่องน้ำอุปโภค บริโภค ซึ่งดำเนินการได้เกือบครบทุกหมู่บ้าน รวมทั้งการจัดการ เพื่อป้องกันน้ำท่วมและอุทกภัย ส่วนที่ยังไม่บรรลุตามเป้าหมาย เช่น การจัดการคุณภาพน้ำ และกำรอนุรักษ์ฟื้นฟู ป่าต้นน้ำที่เสื่อมโทรม ต่อมาในปี ๒๕๕๘ ได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ(กนช.) มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานเพื่อทำหน้าที่ผลักดัน และขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำอย่าง มีเอกภาพ เกิดการบูรณาการในทุกระดับ และจัดตั้งสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติโดยคำสั่งหัวหน้าคณะรักษา ความสงบแห่งชาติที่ ๔๖/๒๕๖๐ ลงวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๐ เพื่อทำหน้าที่บูรณาการข้อมูลสารสนเทศ แผนงาน โครงการ งบประมาณ และติดตามประเมินผลการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อให้การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ในปี ๒๕๕๘ ได้จัดทำแผน ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ระยะเวลา ๑๒ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๘- ๒๕๖๙) แต่เนื่องจากสถานการณ์ สิ่งแวดล้อม และปัจจัยต่าง ๆเปลี่ยนแปลงไป และต่อมารัฐบาลได้จัดทำยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๑- ๒๕๘๐) และแผนปฏิรูปประเทศ ๑๑ ด้าน ประกอบกับการกำหนดเป้าหมายและตัวชี้ วัดในยุทธศาสตร์การบริหารจัดการน้ำ ๑๒ ปี บางส่วน ยังไม่สามารถตอบสนองยุทธศาสตร์ชาติได้ครบทุกประเด็น ดังนั้นคณะกรรมการทรัพยากรแห่งชาติ (กนช.) จึงแต่งตั้งคณะกรรมการยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อดำเนินการปรับปรุงเป็นแผนแม่บทการ บริหารจัดการทรัพยากรน้ำ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๑-๒๕๘๐) โดยรูปแบบการปรับปรุงยังคงยึดประเด็นยุทธศาสตร์ทั้ง ๖ ด้าน ไว้ แต่เพิ่มเติมแผนงานหลักและแผนงานรองให้สามารถตอบสนองต่อยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี เช่น การพัฒนาน้ำดื่มให้ ได้มาตรฐานและราคาที่เหมาะสม การเพิ่มผลิตภาพกาใช้น้ำ(Productivity) การเพิ่มประสิทธิภาพการระบายน้ำ การบรรเทาอุทกภัยระดับลุ่มน้ำ การฟื้นฟูแม่น้ำลำคลอง การป้องกันและลดการชะล้างพังทลายของดินในพื้นที่ ป่าต้นน้ำ การทำฝั่งการใช้ประโยชน์ลุ่มน้ำ เป็นต้น

วัตถุประสงค์

๑) เพื่อเป็นกรอบและแนวทางในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาทรัพยากรน้ำของประเทศที่มีผลกระทบรุนแรงต่อประชาชนสนับสนุนด้านเศรษฐกิจและสังคม ที่ต้องเร่งดำเนินการอย่างต่อเนื่อง พ.ศ.๒๕๖๑ – พ.ศ.๒๕๘๐ เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาและเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ๒๐ปี (พ.ศ๒๕๖๑-๒๕๘๐) โดยระยะเวลา ๕ ปี แรก (พ.ศ. ๒๕๖๑ – พ.ศ.๒๕๖๕) ต้องแก้ไขปัญหาที่สำคัญได้อย่างเป็นรูปธรรม

๒) เพื่อพัฒนาการจัดการน้ำเชิงลุ่มน้ำทั้งระบบเพิ่มความมั่นคงด้านน้ำของประเทศโดยจัดมีน้ำสะอาดใช้ทุกครัวเรือนในชุมชนชนบทและการเจริญเติบโตของเขตเมือง การป้องกันเขตพื้นที่พื้รึกษาสภาพสิ่งแวดล้อมลำน้ำ และแหล่งน้ำธรรมชาติ

๓) เพื่อเพิ่มผลผลิตของน้ำทั้งระบบ โดยการจัดหาน้ำและใช้น้ำอย่างประหยัด รู้จักการเพิ่มมูลค่าของน้ำให้ทัดเทียมระดับสากลรองรับการเติบโตของเศรษฐกิจและสังคมในอนาคต ทั้งภาค เกษตรกรรม อุตสาหกรรม บริการและพลังงาน

๔) เพื่อจัดระบบการจัดการภัยพิบัติจากน้ำให้ สามารถลดความสูญเสียความเสี่ยงจากภัยพิบัติที่เกิดจากน้ำตามหลักวิชาการมีประสิทธิภาพ และแบ่งตามลักษณะของแต่ละขอบเขตพื้นที่ ที่ควบคุมและให้สามารถฟื้นตัวได้ในเวลาอันสั้น

๕) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการมีกาจัดหาและใช้น้ำที่สมดุล ทันทสมัย ทันการณ์ และสร้างความเป็นธรรม ใช้มาตรการทั้งทางโครงสร้าง กฎระเบียบองค์การการจัดการจัดการข้อมูล การเตือนภัย การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม ให้สามารถขับเคลื่อนงานภายใต้แผนแม่บทด้านน้ำและงานตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ

ข้อสรุปและข้อเสนอแนะ

เพื่อให้แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๒๐ ปี สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพตามเป้าหมายที่กำหนด มีข้อเสนอแนะดังนี้

๑) การขับเคลื่อนแผนแม่บทไปสู่การปฏิบัติ ในระดับชาติ คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กนช.) และสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่ง (สทช.) ต้องเป็นหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อน กำกับและการดำเนินการให้แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำไปสู่การปฏิบัติในทุกรัฐบาล ส่วนในระดับภูมิภาค และพื้นที่ คณะกรรมการลุ่มน้ำ ต้องมีกระบวนการสรรหาที่เหมาะสม มีทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการ เพื่อสามารถแก้ไขปัญหาในพื้นที่ ร่วมกับหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องได้อย่างมีประสิทธิภาพ เชื่อมโยงสอดคล้องกับแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำระดับชาติ และระดับพื้นที่

๒) หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องต้องนำแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๒๐ปี แปลงสู่ การปฏิบัติให้สอดคล้องกับแผนงานระดับกระทรวง กรม ภูมิภาค จังหวัด และท้องถิ่น

๓) ในการดำเนินการตามแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๒๐ ปี ให้เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่

๔) ควรศึกษาเตรียมความพร้อมล่วงหน้า ในการผันน้ำจากภายนอก หรือลุ่มน้ำที่ไหลออกต่างประเทศ เนื่องจากเป็นโครงการที่มีมูลค่าการลงทุนสูงมากและมีประโยชน์ในการเสริมสร้างความมั่นคงของน้ำต้นทุนในระยะยาว

๕) ในพื้นที่เกษตรอาศัยน้ำฝนนอกเขตชลประทาน ควรพัฒนาระบบน้ำบาดาลเพื่อการเกษตรในพื้นที่
ซึ่งมีศักยภาพเหมาะสม ส่วนพื้นที่อื่นๆ ให้จัดระบบอนุรักษ์ ดินและน้ำเพื่อเก็บกักและใช้ประโยชน์ให้มากที่สุด
มีความมั่นคงสามารถปลูกพืชได้อย่างน้อย ๑ ครั้งในฤดูฝน

๖) ควรเลือกชนิดพืชที่เหมาะสมกับพื้นที่ตามนโยบายการจัดการพื้นที่เกษตร (Zoning by Agri-map)
ทั้งในเขตและนอกเขตชลประทานเพื่อลดความเสี่ยง และเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต

๗) ต้องสร้างกลไกเพื่อให้มีการจัดสรรน้ำที่เป็นธรรมระหว่างกิจกรรม หรือระดับลุ่มน้ำเพื่อลดความ
ขัดแย้งในกรณีที่เกิดการขาดแคลนน้ำหรือภาวะแล้ง

๘) ควรควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ต้นน้ำหรือเขตที่มีความลาดชันสูง เพื่อให้มีความสมดุล
ของน้ำท่า ทั้งในช่วงฤดูฝน และฤดูแล้ง

๙) ควรจัดทำระบบฐานข้อมูลส่วนกลาง โดยบูรณาการข้อมูลที่ผ่านมาผ่านกระบวนการวิเคราะห์
หน่วยงานราชการเจ้าของข้อมูล และมีการปรับปรุงข้อมูลอย่างต่อเนื่อง สามารถแบ่งปัน และนำข้อมูล อย่าง
มีประสิทธิภาพ

๑๐) สร้างระบบคาดการณ์ภูมิอากาศที่แม่นยำทั้งตำแหน่ง ระยะเวลา และการคาดการณ์ระยะยาว
รวมทั้ง การติดตั้งระบบเฝ้าระวังสถานการณ์ต่างๆ ในพื้นที่เสี่ยงภัย เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพ

๑๑) การจัดการด้านคุณภาพน้ำควรดำเนินการเชิงรุก โดยส่งเสริมให้ลดปริมาณน้ำเสีย
บำบัดน้ำเสียจากแหล่งกำเนิด เช่น บ้านเรือนขนาดเล็กอุตสาหกรรมและพื้นที่เกษตร

๑๒) แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๒๐ปี ต้องมีการทบทวนสถานการณ์
และแนวทาง การดำเนินงานทุก ๕ ปี ตามระยะเวลาและสถานการณ์ ที่เปลี่ยนแปลงไป